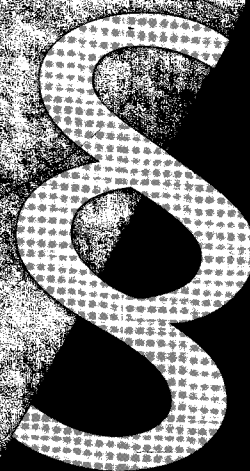

Lindencrone
&
Werlauff

DANSK RETSPLEJE

5. UDGAVE

III KARNO
GROUP

Lars Lindencrone Petersen & Erik Werlauff
Dansk retspleje – Civil-, fagdel-, skifte- og straffeprocessen
5. udgave/1. oplag
© Karnov Group Denmark A/S, København 2011

ISBN 978-87-619-3084-2

Omslag: Axel Surland, Ljungbyhed
Sats og tryk: P. J. Schmidt Grafisk, Vojens

Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse
af denne bog eller dele af den er ikke tilladt
ifølge gældende dansk lov om ophavsret.
Alle rettigheder forbeholdes.

Forord til 5. udgave, 2011

DANSK RETSPLEJE er unik, idet værket er den eneste danske fremstilling af retsplejen, der giver et samlet lærebogs- og håndbogsmæssigt billede af hele retsplejen – både med civile retssager, fogedsager, skiftesager og straffesager.

Forbilledet for et sådant totalbillede er svenske procesretlige værker. Den oprindelige idé til at omplante denne fremstillingsmåde til dansk retslitteratur kom fra universitetslektor, docent Jens Anker Andersen, der sammen med Erik Werlauff skrev 1.-udgaven af DANSK RETSPLEJE.

Efter Jens Anker Andersens død indtrådte daværende landsdommer, nu advokat Lars Lindencrone Petersen, partner hos Bech-Bruun, som medforfatter.

Det oprindelige sigte med bogen – det samlede billede af retsplejen – er fastholdt gennem alle bogens udgaver, også i denne 5. udgave fra 2011.

København og Aalborg, august 2011

Lars Lindencrone Petersen

Erik Werlauff

Indholdsfortegnelse

I. Domstolssystemet

A. Retssystemets institutioner 21

1. Højesteret, landsretterne, byretterne samt Sø- og Handelsretten og Tinglysningsretten 21
 - a. Højesteret 22
 - b. Landsretterne 22
 - c. Byretterne 23
 - d. Sø- og Handelsretten 25
 - e. Tinglysningsretten 26
2. Den Særlige Klageret 27
3. Arbejdsretten og faglige voldgiftsretter 27
4. Boligretterne 32
5. Domstolens administration 33
6. Procesbevillingsnævnet 34
7. Privat tvistløsning: Voldgift 37
8. Ankenævn og Folketingets ombudsmand som surrogat for forvaltningsdomstole 50
9. EU-Domstolens og EU's rolle i procesretten 55
10. Menneskeretsdomstolens og EMRK's rolle i procesretten 57

B. Retssystemets personel 63

1. Dommere, dommerfuldmægtige og retsassessorer 63
 - a. Udnævnelse, uafhængighed mv. 63
 - b. Upartiskhed (spørgsmål om speciel inhabilitet) 65
2. Domstolssekretariatet 77
3. Advokater 77
4. Kammeradvokaten 84
5. Anklagemyndigheden 85
6. Politiet 89
7. Domsmand, nævninger og søkyndige

8. Sagkyndige retsmedlemmer 95
 9. Stævningsmænd 98
 10. Inkassovirksomhed 99
- C. Retsmøder, domme og aktindsigt i retsplejen 101**
1. Forkyndelse af stævninger, anklageskrifter mv. 101
 2. Offentlighed i retsplejen 107
 3. Retsmødernes forløb 116
 4. Afhøringer 120
 - a. Vidner i civile sager og straffesager 122
 - b. Parter i civile sager 130
 - c. Tiltalte i straffesager 132
 - d. Vidnefritagelse 133
 - e. Vidneudelukkelse (tavshedspligt) 138
 - f. Sagkyndige vidner (ekspertvidner) 140
 5. Retsbog og dombog 142
 6. Votering og dom 143
 7. Aktindsigt (dokumentoffentlighed) 148
 - a. Generelt om offentlighedsreformen 148
 - b. Aktindsigt for enhver 149
 - c. Aktindsigt for den, der har en særlig interesse, herunder forurettede i straffesager 150
 - d. Fremgangsmåden ved ønske om aktindsigt for enhver og for den, der har en særlig interesse 151
 - e. Massemediernes aktindsigt 152
 - f. Meroffentlighed 153
 - g. Aktindsigt for sagens parter i civile retssager 154
 - h. Aktindsigt for sigtede og tiltalte i straffesager 154

II. Civile retssager

- A. Overvejelser før eventuel retssag 157**
1. Anticiperet bevisførelse og bevissikring: Syn og skøn mv. uden retssag 157

2. Sagsomkostninger 162
 3. Fri proces 169
 4. Retshjælp 174
 5. Udenretlige forligsforhandlinger og procesaftaler 176
 6. Udenretligt forlig 179
 7. Billig sagstype om krav på højst 50.000 kr. (småsagsproces) 181
- B. Anlæg af en civil retssag 184**
1. Hvor i Danmark skal sagen anlægges? 184
 - a. Hjemting 184
 - b. Undtagelsesværneting 187
 2. Kan sagen overhovedet anlægges i Danmark? (domstolenes internationale kompetence) 192
 - a. Sagsøgte er omfattet af Domsforordningen (Bruxelles I-forordningen) 192
 - b. Sagsøgte er ikke omfattet af Domsforordningen 204
 3. Værnetingsaftaler og andre kompetenceaftaler 206
 4. Sagsanlæg i 1. instans 208
 - a. Byret 208
 - b. Sø- og Handelsretten 211
 5. Hvem er sagens parter? 212
 - a. Partsevne, procesevne og processuel succession 212
 - b. Retlig interesse i sagsanlæg; forvaltningsretlige »endelighedsbestemmelser« 219
 - c. Hvem kan repræsentere en part? 231
 - d. Inddragelse af flere under sagen 232
 - i) Generelt om objektiv og subjektiv kumulation 232
 - ii) Oprindelig, aktiv subjektiv kumulation (fakultativt procesfællesskab) 234

- iii) Oprindelig, aktiv subjektiv kumulation (nødvendigt procesfællesskab) 235
 - iv) Oprindelig, passiv subjektiv kumulation 235
 - v) Efterfølgende, aktiv subjektiv kumulation (hovedintervention) 235
 - vi) Biintervention 236
 - vii) Efterfølgende, passiv subjektiv kumulation (adcitation) 238
 - viii) Springende regres (direkte krav) 239
 - ix) Regrespåstanden 241
 - x) Procesunderretning (litis denuntiation) 242
 - xi) Gruppesøgsmål som udvidet alternativ til kumulation 243
- 6. Indlevering af stævning til retten. Kravene til stævningen 248
 - 7. Nogle virkninger af, at sagen er anlagt 255
 - a. Stedlig og saglig kompetence 255
 - b. Litispendens (dansk og international) 255
 - c. Fristafbrydelse: Søgsmålsfrister, forældelse, passivitet 257
 - d. Procesrente 259
 - e. Tinglysning af stævning om fast ejendom 260
 - f. Sagsanlæg har ikke automatisk suspensiv virkning 261
 - g. Sagen kan ikke forhåndsafvises (procesforbud) 265
- C. Sagens forberedelse 266**
- 1. Mundtlig eller skriftlig forberedelse? 266
 - 2. Svarkrift, replik og duplik 267
 - 3. Påstande 268
 - 4. Anbringender 272
 - 5. Bevisbedømmelse, bevisbyrde og edition 276
 - 6. Forhandlingsmaksimen 286

- 7. Dispositionsmaksimen 293
- 8. Udeblivelse 295
- 9. Formalitet og realitet 298
- 10. Forskellen på afvisning, henvisning og frifindelse 300
- 11. Bevisfremskaffelse under sagens forberedelse 303
 - a. Syn og skøn 304
 - b. Sagkyndige erklæringer og brancheudtalelser mv. 316
- 12. Det forberedende møde efter rpl. § 353 320
- 13. Kan sagsøgeren hæve sagen? 321
- 14. Forberedelsens afslutning 323

D. Hovedforhandling 324

- 1. Udeblivelse 324
- 2. Nyt processtof (nova) 325
- 3. Kronologi 325
- 4. Afklarende spørgsmål fra retten 327
- 5. Processuel skadevirkning af uklarheder mv. 328
- 6. Forligsforsøg og rettens tilkendegivelse 329

E. Dom og domsafsigelse 331

- 1. Dom eller kendelse? 331
- 2. Afgørelse i delspørgsmål (delafgørelser) 332
- 3. Anerkendelses- eller fuldbyrdesdom 336
- 4. Konstaterende eller konstitutiv dom 339
- 5. Summarisk skrevne domme – kun ved byret, og kun med én dommer 340
- 6. Dommen og dens opbygning 341
- 7. Domsafsigelsen 343

F. Specielle sagstyper (specialproces) 344

- 1. Familieretlige statussager 345
 - a. Ægteskabs- og forældremyndighedssager 346
 - b. Faderskabssager 349
 - c. Værgemålsager 351
 - d. Tvangsadoptionssager 353
 - e. Dødsformodningssager 354

- 4. Den praktiske fremgangsmåde 461
- 5. Tinglig sikring, forældelse, auktion mv. 464
- E. Tvangsfuldbyrdelse af andre krav end pengekrav 468
- F. Tvister under fogedforretninger 473
- G. Auktioner 482
 - 1. Begreb 482
 - 2. Frivillig auktion 483
 - 3. Tvangsauktion 484
 - a. Tvangsauktion over løsøre 488
 - b. Tvangsauktion over fast ejendom 491
- IV. Skiftesager
 - A. Betalingsstandsning – faktisk betalingsstandsning eller som et led i en rekonstruktionsbehandling 512
 - B. Frivillige gældsordninger 515
 - C. Rekonstruktionsbehandling 527
 - 1. Rekonstruktionens indhold 529
 - a. Tvangsakkord 529
 - b. Virksomhedsoverdragelse 532
 - 2. Rekonstruktionsprocessen 532
 - a. Indledningen 532
 - b. Kreditor mødet 536
 - c. Kreditorinformation 537
 - d. Vedtagelse af rekonstruktionsforslaget 537
 - 3. Rekonstruktionsbehandlingens materielle virkninger 539
 - a. Skyldnerens dispositionsbeføjelse 539
 - b. Individualforfølgning 544
 - c. Modregning og dividenderet 545
 - d. Gensidigt bebyrdende aftaler, herunder ansættelsesforhold 545
 - e. Omstødelse 547
 - D. Konkurs 551
 - 1. Grundlæggende begreber og principper 551
 - 2. Internationale virkninger af konkurs mv. 559
 - 3. Konkursbetingelserne 563
 - 4. Omstødelsessager 571
 - 5. Kreditorernes fyldestgørelse (konkursordenen) 579
 - E. Gældssanering 589
 - 1. Gældssanering i eller uden for konkurs eller rekonstruktionsbehandling 589
 - 2. Skyldnerens begæring om gældssanering samt det første møde i skifteretten 591
 - 3. Lønindeholdelse under gældssaneringssagen 592
 - 4. Skifterettens medhjælper og dennes opgaver 592
 - 5. Proklama og præklusion 594
 - 6. Gældssaneringsforslaget og dividendeberegningen 595
 - 7. § 215-mødet i skifteretten – stillingtagen til gældssaneringsforslaget 595
 - 8. Kære til landsret af skifterettens afgørelse 596
 - 9. Efterfølgende ændringer af kendelsen om gældssanering – gældssanering for 2. gang 597
 - 10. Dividendeudlodning, pantsikrede krav, bestridte krav, betingede krav 599
 - 11. Valg af skæringsdag – hvilke krav omfattes? Skattekrav 600
 - 12. Betingelserne for at opnå gældssanering 603
 - F. Den stadfæstede rekonstruktions materielle retsvirkninger 547
 - a. Tvangsakkord 547
 - b. Virksomhedsoverdragelse 549
 - c. Skattemæssige virkninger – nogle hovedtræk 550

13. Skal pensionskonti ophæves? 609
14. »Gældssanering« gennem særlig sagsbehandling og afgørelse hos SKAT 610
15. Skattemæssige virkninger af gældssanering 612

V. Straffesager

A. Strafferetsplejens grundtræk (forskelle og ligheder mellem civilprocessen og straffeprocessen) 613

1. Sammenhæng med materiel strafferet 613
2. Akkusatorisk strafferetspleje: Uden anklage ingen dom 614
3. Styrkelse af tiltaltes/forsvarets stilling – *equality of arms* og *favor defensionis* 617
4. Materiel sandhed 622
5. Domsmænd og nævninger 623
6. Hvor anlægges straffesagen? 625
7. Unge tiltalte 626
8. Offentlighed, mundtlighed og anklage 626
9. Bevisstyrke og bevismidler 630
10. Højesterets kompetence 639
11. Sagsomkostninger 642
12. Straffuldbyrkelse og domstolskontrol 644
13. Forurettedes stilling i sagen 646
14. Borgerlige krav under straffesager (adhæsionsproces) 647
 - a. Hidtidige regler om adhæsionskrav 648
 - b. Forslag om styrkelse af forurettedes stilling – betænkning nr. 1522/2010 653

B. Efterforskningen 654

1. Anticiperet bevisførelse 656
2. Afhøringer og politirapporter 657
3. Hvilke dokumenter mv. får retten? 662
4. Meddelere og politiagenter 663

C. Straffeprocessuelle oplysnings- og tvangsmidler 665

1. Dommerkendelse, proportionalitet mv. 666
2. Anholdelse 670
3. Varetægtsfængsling 674
4. Ransagning 688
5. Beslaglæggelse og edition 690
6. Legemsindgreb 693
 - Personundersøgelser 696
 - Mentalundersøgelser 697
9. Indgreb i meddelelshemmeligheden 698
10. Andre efterforskningsskridt: Fotoforevisning, konfrontation, efterlysning og observation 701
11. Tvangsindgreb uden for strafferetsplejen: husundersøgelse og indgreb i meddelelshemmeligheden mv. efter retssikkerhedsloven 703

D. Sigtedes forsvar 705

1. Nødvendigt/frivilligt, valgt/beskikket, obligatorisk/fakultativ 706
2. Hvornår skal/kan forsvarer beskikkes? 707
3. Objektivitet/subjektivitet 709
4. Forsvarets ret og pligt 710
5. Sigtedes/tiltaltes personlige ret og pligt 714
6. Hvornår er man »sigtet«? 714

E. Tiltaleopgivelse, tiltalefrafald og påtalebegrænsning 716

1. Tiltaleopgivelse 716
2. Tiltalefrafald 717
3. Påtalebegrænsning 723

F. Sager, der behandles uden medvirken af domsmænd 724

1. Bødeforelæg 726
2. Bødevedtagelse i retten 730

G. Tilståelsessager (§ 831-sager) 733

H. Oprejsning og erstatning 739

Litteratur 749

Domme og kendelser 756

Stikordsregister 770

For kortelser

ECHR	Den Europæiske Menneskerettighedskonvention
EFJ	Europarättslig Tidsskrift
EU	Den Europæiske Union
EuZW	Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht
EOU	Det Europæiske Økonomiske Samarbejde
FD	Fuldmægtigen
H	Højesterets dom eller kendelse
J	Juristen
JU	Juridisk Ugebrev
JW	Neue Juristische Wochenschrift
NJT	Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab
NT	(norsk) Rettstidende
Rabels	Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht
R&R	Revision & Regnskabsvæsen
ret	retsplejeloven
SJT	Svensk Juristtidning
TUEU	Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (»Funktionstraktaten«)
TFA	Tidsskrift for Familie- og Arveret
TK	Tidsskrift for Kriminalret
TRV	Tidsskrift for Rettsvitenskap
TS	Tidsskrift for skatter og afgifter
UR	Ugeskrift for Retsvæsen
V	Vestre Landsrets dom eller kendelse
ZfW	Zeitschrift für Wirtschaftsrecht
ZPO	(tysk) Zivilprozessordnung
Ø	Østre Landsrets dom eller kendelse

Dansk Retspleje - civil-, fæd-, skifte- og straffeprocessen giver sin læser en samlet, integreret fremstilling af dansk retspleje, der ellers traditionelt fremstilles opdelt i civilproces, straffeprocess, insolvensproces etc.

DANSK RETSPLEJE er unik: den eneste fremstilling af retsplejen, der giver et samlet læsbog- og håndbogsmæssigt billede af hele retsplejen - omfatter både civile retsager, fædtsager, skiftesager og straffesager såvel med et samlet overblik over de tilhørende procesretlige principper.

DANSK RETSPLEJE kan anvendes både i teoretisk sammenhæng og i det praktiske retliv. Og så ER-retten og grundrettlighederne, herunder retten til adgang til domstolene og til retfærdig retspleje, er integreret retfærdig i bogen.

Som hjælp nummer også denne udgave af DANSK RETSPLEJE en rig-
holdighed af publikum af domstolene.

Lars Lindencrone Petersen, advokat, og professor, er forfatter og medforfatter til en række bøger inden for insolvens-, konkurs- og processen og har i en årrække undervist som blot som lektor i disse retsområder på Københavns Universitet og CBS, Handelshøjskolen i København. Han er tidligere ved domstolene, senere som landsdommer i Øst- og Sønderjylland. Lars Lindencrone Petersen den 1. januar 2000 som partner i advokatfirmaet Dech-Grøn. Han er adfangeret professor i jura ved Aarhus Universitet.

Erik Werbaug, advokat, professor, og jur., forsker og underviser ved Ålborg Universitet. Erik Werbaug er forfatter til en lang række erhvervsretlige bøger og artikler i danske og internationale fagtidsskrifter, og han har været virksomheder i juridiske spørgsmål, såsom han virker som voldgiftsdommer i danske og internationale sager. Han er medlem af Retsplejerådet med henblik på reformer af den civile retspleje i Danmark.

ISBN 978-87-619-3084-2

9 788761 930842